

Nr 368.

Godkänd av första kammaren den 13 juni 1945.

Godkänd av andra kammaren den 13 juni 1945.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utläggande av vissa beställningar för försvarsändamål m. m.

(Statsutskottets utlåtande nr 177.)

Till Konungen.

I propositionen nr 45 har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 2 februari 1945, föreslagit riksdagen bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av i berörda statsrådsprotokoll angivna beställningar för flygvapnet.

I förevarande sammanhang har föredragande departementschefen till behandling upptagit frågan om en utredning rörande försvarsorganisationens utformning under tiden närmast efter den löpande femårsperiodens slut och angivit vissa riktlinjer för en dylik utredning.

I likhet med föredragande departementschefen finner riksdagen erforderligt, att frågan om försvarsorganisationens framtida gestaltning upptages till övervägande i god tid före utgången av den löpande femårsperioden för försvarets utbyggande och organisation.

Riksdagen vill i huvudsaklig anslutning till propositionen framföra vissa synpunkter rörande utredningsarbetet i fråga om den nya organisationen. Därvid må framhållas vikten av att den blivande utredningen söker tillvarata alla de erfarenheter och rön i tekniskt hänseende, som vunnits under det pågående kriget, varvid hänsyn givetvis bör tagas till vårt lands speciella förhållanden och ekonomiska möjligheter. Erinras må, hurusom krigserfarenheterna utvisat nödvändigheten för en försvarsorganisation att äga en effektiv och modern utrustning och hurusom den snabba utvecklingen under de senare åren framkallat behov av en komplettering av försvarets materielutrustning med nya försvarsmedel. Även de taktiska metoderna och därmed de krav, som ställas på de särskilda försvarsenheternas organisation och sammansättning, hava påverkats av den senaste tidens utveckling.

Med avseende å övningstiden torde några delade meningar icke råda därom, att, såsom krigserfarenheterna också bestyrkt, en god utbildning är en viktig förutsättning för att ett försvarsväsende skall kunna effektivt fylla sina uppgifter. Frågan om övningstidens längd bör givetvis bedömas från denna utgångspunkt och med hänsyn tagen till den skärpning i olika hänseenden av de krav, som det moderna kriget ställer på den enskilde soldaten. Vid utredningsarbetet bör hänsyn även tagas till att den minskning i värnpliktskontingenterna, som blir en följd av nativitetsminskningen under 1920-talet och någon tid därefter, nödvändiggör en utbildning av alla vapenföra. Enligt riksdagens mening bör emellertid uppmärksamhet samtidigt ägnas frågan om de inskrivningsskyldigas uttagning till värnpliktstjänstgöring, så att befogade invändningar ur hälsosynpunkt icke kunna framställas.

Vidare måste vid utredningen de ekonomiska synpunkterna noga beaktas. Otvivelaktigt förhåller det sig så, att inom försvaret åtskilliga besparingsmöjligheter kvarstå outnyttjade. Vid övervägande rörande försvarsorganisationens utformning böra dessa möjligheter att nedbringa kostnaderna noga uppmärksammas. Organisationen bör förenklas i den mån så är möjligt och resultatet av det genom olika organ pågående rationaliseringsarbetet utnyttjas. Till vad departementschefen härutinnan anfört ger riksdagen sin anslutning. Om de fortsatta övervägandena ge vid handen, att det icke är möjligt att på denna väg nå påtagliga resultat, och förhållandena efter krigets slut synas möjliggöra fredens bevarande i vår närmaste omgivning, kan det — med hänsyn till vårt lands ansträngda finansiella läge efter försvarsberedskapens avveckling — bliva erforderligt att åstadkomma kostnadsminskningar genom justeringar i den organisationsram, som genom 1942 års försvarsbeslut avsetts för försvaret. Härvid bör iakttagas, att den blivande försvarsorganisationen kan effektivt fungera och från fred snabbt omställas till att slagfärdigt möta angreppsföretag mot vårt land.

Riksdagen har med det anförda i korthet framfört vissa allmänna synpunkter rörande försvarsorganisationens utformning i fortsättningen. Att i övrigt angiva någon bestämd ståndpunkt eller några särskilda riktlinjer för utredningen har icke syntts riksdagen lämpligt, då enligt riksdagens mening det bör tillkomma den nya försvarsutredningen att fritt och obundet pröva alla de omständigheter, som kunna inverka på bedömandet av detta omfattande spörsmål, så mycket mer som under den övergångstid, utredningen sannolikt kommer att pågå, ännu ovissa faktorer kunna komma att öva inflytande på organisationens slutliga gestaltning.

Vad departementschefen yttrat rörande formerna för utredningens bedrivande har icke givit riksdagen anledning till annat uttalande än att riksdagen vill framhålla önskvärdheten av att förslag till ny försvarsorganisation om möjligt kan föreläggas 1947 års riksdag.

Såsom av den föreliggande propositionen framgår är det icke görligt att i avbidan på den blivande utredningens resultat och ställningstagandet därtill uppskjuta vissa materielanskaffningar, som avsetts skola belasta anslagen för tiden efter utgången av löpande femårsperiod men vilkas effektuerande drager så avsevärd tid, att beställningar måste utläggas före femårsperiodens utgång. Det förslag om utläggande av beställningar å flygmateriel inom det maximibelopp av 47 miljoner kronor, som i sådant hänseende framlagts i propositionen, har av riksdagen godtagits. Riksdagen har dock förutsatt, att Kungl. Maj:t skall i vanlig ordning pröva enskildheterna i anskaffningsprogrammet, och har utgått från att anslag för kostnadernas bestridande icke erfordras förrän efter den löpande femårsperiodens utgång.

Under återopande av det anförda får riksdagen anmäla, att riksdagen bemyndigat Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 2 februari 1945 angivna beställningar för flygvapnet.

Stockholm den 13 juni 1945.

Med undersåtlig vördnad.
